

Akwụkwọ Joel na Ụka Seventh-day Adventist nke Laodisia — Nọmba Iri Anọ na Ise

Jeff Pippenger

2026-02-12

Nọmba Iri Anọ na Ise

Nnyochaghari##

Livaitikọs isi iri abụọ na atọ na-akọwapụta ule atọ n'ime oge Pentikọst nke ndị narị puku na iri anọ na anọ ahụ. Ijikọ ụbọchị mbụ nke emume Ụlọikwuu na ụbọchị Pentikọst, ma mesia ijikọ ụbọchị iri anọ ahụ Kraist ji kuziere ndị na-eso ụzọ Ya ihu na ihu tupu nrigo Ya eluigwe na ụbọchị mkpuru mbu, na-emeputa nhazi zuru ezu nke na-anọchite ozi ndị mmụọ ozi atọ ahụ.

Mgbe a na-etinye “onwu, ili ozu na mbilite n'onwu” n'oru di ka otu akara amuma nke nwere nzokwu atọ; dika e si anochi ya anya n'ime baptizim nke Kraist, anyi na-ahụ na ụbọchị ise mgbe mbilite n'onwu gasiri, n'ụbọchị mkpuru mbu, njedebe nke oriri achicha na-ekoghi eko nke ụbọchị asaa na-abia dika nzuko nsọ. Ya mere, na mbilite n'onwu nke Kraist, nke kwekoro n'aja mkpuru mbu, oge ụbọchị ise na-esote.

Ná njedebe nke owuwu a nke e kere site n'itinyere ụbọchị mbụ nke Ememme Ụlọikwuu na ụbọchị Pentikọst, e nwere akara ụzọ ozo nwere nzokwu atọ, nke ụbọchị ise sokwa ya, nke na-eru ruo Pentikost.

N'etiti “akara ụzọ nzokwu atọ ndi ahụ, nke ụbọchị ise sochiri,” di oge nke ụbọchị iri atọ. Mgbe anyi kwekoro ụbọchị mbụ nke emume Ụlọikwuu na ụbọchị Pentikost, anyi na-aghota na ụbọchị ise tupu emume Ụlọikwuu bu Ụbọchị Mkpuchi Mmehie. Ụbọchị iri tupu Ụbọchị Mkpuchi Mmehie bu emume Opi. Ụbọchị iri anọ Kraist ji akuzi ihu na ihu mgbe mbilite n'onwu Ya gasiri n'ụbọchị mkpuru mbu, kwekoro na ụbọchị ise mgbe emume Opi gasiri, na ụbọchị ise tupu Ụbọchị Mkpuchi Mmehie.

Akara ụzọ atọ nke ‘onwu Ya, olili Ya, na mbilite n'onwu Ya,’ nke ụbọchị ise na-esote ruo na njedebe nke Emume Achicha na-ekoghi eko, ka a na-emegharikwa ozo ụbọchị iri atọ ka e mesiri, mgbe akara ụzọ atọ nke ‘opi, irigoro n'eluigwe, na ikpe,’ putara, nke ụbọchị ise na-esokwa ruo Pentikost. A na-akowa akara ụzọ atọ nke mbido ahụ n'uzo di mfe dika otu akara ụzọ nwere nzokwu atọ, n'ih na e ji ozugbo mata ya di otu a site na baptizim Kraist, nke na-anochi anya ‘onwu Ya, olili Ya, na mbilite n'onwu Ya.’ Baptizim ahụ bu alfa nke oge nsọ ahụ nke ụbọchị 1,260, nke kwusiri na ‘onwu Ya, olili Ya, na mbilite n'onwu Ya,’ nke bu omega nke ụbọchị 1,260 ahụ.

A ghaghị imata akara-uzo nzokwu atọ di na njedebe nke oge Pentikost site n'itinye amuma n'oru. N'ime ụbọchị iri ise nke oge Pentikost, a na-ahụ otu usoro ahụ n'mbido na n'ogwugwu. Dabere n'elu ukpuru ahụ na Kraist na-egosi mgbe niile njedebe site na mbido, anyi nwere ike imata emume opi, nke nrigo-elu na-eso, nke ụbọchị Mkpuchi Mmehie na-eso, nke ụbọchị ise na-eso, dika

otu “akara-uzo nzoukwu ato nke ubochi ise na-eso.”

Anyi na-anwale kwa nzoukwu ato a turu aro site n'ukpuru nduzi nke Akwukwo Nso gbasara njirimara nke nzoukwu ato ahụ nke o bula. A na-anochi anya nzoukwu ato ahụ ugboro ugboro n'Okwu Chineke. Ha bu ndi mmuo ozi ato ahụ; ha bu ogige n'ezí, ebe nsọ na Ebe Nso Kachasi Nso; ha bu oru nke Mmuo Nso n'ikpe mmadu ikpe banyere mmehie, ezi omume, na ikpe. Imata emume opi, nrigo elu, na ubochi Mkpuchi Mmehie di ka nzoukwu ato ahụ choro ka nke o bula n'ime nzoukwu ndi ahụ kwekwo na ama Akwukwo Nso e guzobeworo.

Opiokpo bu ozi ido aka na nti, e jikotara ya na mmuo-ozí mbu nke na-eti mkpu, si, “tuonu Chineke egwu.” Nrigo Kraist bu ihe nnochianya nke ebube obibia Ya nke Abuo, n'ihu na okwu nke abuo nke mmuo-ozí mbu ahụ bu, “nyenu Ya ebube.” Ubochi Mkpuchi Mmehie bu ihe nnochianya nke ikpe, okwu nke ato nke mmuo-ozí mbu ahụ bukwá, “oge ikpe Ya abiawo.” E nwere uzo di iche iche e si amata na agwa amuma nke nzoukwu ato ahụ n'ihe iriba ama di n'ogwugwu oge Pentikost na-anochi anya nzoukwu ato nke ozioma ebighi ebi ahụ, ebe a na “asachapu otutu, mee ka ha di ocha, ma nwalee ha.”

Nke a di otu a, unu puru ihu na n'akara uzo mbu nke nzoukwu ato, a na-enye aja mkpuru mbu oka barley, ma n'akara uzo ikpezu nke nzoukwu ato, a na-enye aja mkpuru mbu oka wheat. Unu nwekwara ike ihu na nzoukwu ato alpha nke oge Pentikost na-akowa achicha na-ekoghi eko, ma akara uzo omega nke nzoukwu ato na-akowa achicha e tinyere eko. Unu purukwa ihu obuna na n'akara uzo nzoukwu ato nke mmalite ka e weliri Kraist elu iji dota mmadu niile, nakwa na n'akara uzo nzoukwu ato nke njedebe ka e weliri okoloto nke otu nari puku iri ano na ano iji dota ndi mba ozo.

Mmuo-ozí nke mbu na nke ato bu otu mmuo-ozí ahụ n'ogo amuma, n'ihu na nke mbu bu mmalite—ma nke ato bu njedebe. Mmuo-ozí mbu nke alafa na-ekwusa mmeghe nke ikpe, ma mmuo-ozí ikpezu nke omega na-ekwusa mmechi nke ikpe. E nyere ozi mmuo-ozí mbu ike site n'imezu nke Alakuba na Ogot 11, 1840, ma e nyere mmuo-ozí nke ato ike site n'imezu nke Alakuba na 9/11. Nwanyi White na-agwa anyi na ozi nke ma mmuo-ozí mbu ma nke ato bu ime ka uwa nwee ihè site n'ebube ya. Ndi akaebe ndi ozo di ukwu n'onuogu, ha na-enyekwa nkwado zuru ezu maka imata usoro oge Pentikost di ka e debere ya n'ime ubochi iri ise site na mbilite n'onwu Kraist ruo Pentikost, ya na amaokwu iri abuo na abuo mbu nke Levitikos iri abuo na ato na amaokwu iri abuo na abuo ikpezu nke Levitikos iri abuo na ato. N'etiti akara-uzo abuo ahụ, nke bu akara-uzo nke nzoukwu ato nke ubochi ise sochiri, e nwere oge ubochi iri ato nke na-anochi anya mmuo-ozí nke abuo.

Akara mbu nke “ubochi ato nzoukwu sochiri ubochi ise” bu mmuo ozi mbu, ubochi iri ato ahụ bu mmuo ozi nke abuo, ma akara nke abuo nke “ubochi ato nzoukwu sochiri ubochi ise” bu mmuo ozi nke ato. Nzoukwu ato ndi a na-ekpuchi oge Pentikost dum ruo Pentikost, nke n'oge ahụ na-akara mmalite nke ubochi asaa nke emume Uloikwu, nke na-anochite anya iwusa mmiri ozuzo ikpezu n'oge nsogbu iwu ubochi Sonde, malite n'iwu ubochi Sonde na United States ma na-aga n'ihu ruo mgbe Maikel ga-ebili, oge nwale mmadu emechie. Nhazi ahụ bu nke Chineke, ma o na-amuputa ufodu echiche di oke njo.

Ntule Dị Mkpá Dị Ọtútú

O doro anya na ihe irība ama nke uzọ nke “ọpịpị-uda, nrigo elu na ikpe” nọchiri anya bụ ule litmus na ule nke atọ. Ule nke atọ bụ mgbe niile ule litmus, ebe a na-egosiputa agwa, ma a naghị emeputa ya mgbe ọ bụla.

“A na-ekpughe agwa mmadụ site n’oge nsogbu. Mgbe olu ahụ siri ike kwusara n’etiti abalị, ‘Lee, onye na-alụ nwanyị ọhụrụ na-abia; putanụ izute ya,’ umụ agboghọ-amaghị nwoke ndị ahụ nọ n’ura tetara n’ura ha, e wee hụ ndị mere nkwaadebe maka ihe omume ahụ. E jidere òtù abụọ ahụ n’amaghị ama, ma otu dī njikere maka ọ̀nọdụ mberede ahụ, ebe a hụrụ nke ọzọ na ọ nweghị nkwaadebe. A na-ekpughe agwa mmadụ site n’ọ̀nọdụ dī iche iche. Ọ̀nọdụ mberede na-eweputa ezi ụdị agwa mmadụ n’ezi ya. Ụfọdụ ọdachi mberede na nke a na-atughị anya ya, iru uju site n’onwụ, ma ọ bụ nsogbu siri ike, ụfọdụ ọria ma ọ bụ mwute a na-atughị anya ya, ihe ọbụla nke na-eme ka mkpuruobi guzo ihu na ihu n’ihu onwụ, ga-eweputa ezi ime agwa ahụ. A ga-eme ka o doo anya ma e nwere ma ọ bụ na e nweghị okwukwe n’eziokwu n’okwukwe nke nkwa nile dī n’okwu Chineke. A ga-eme ka o doo anya ma mkpuruobi ahụ ọ na-adabere n’amara, ma e nwere mmanụ n’ime ite ahụ ya na orīna ahụ.”

“Oge onwunwa na-abiaara mmadụ nile. Olee otú anyị si akpa àgwà n’okpuru ule na nkwale nke Chineke? Ìhè orīna anyị ọ na-anyu? ma ọ bụ anyị ka na-eme ka ha na-enwu? Ànyị dī njikere maka ọ̀nọdụ mberede ọ bụla site na njikọ anyị na Onye ahụ juputara n’amara na eziokwu? Umụ agboghọ ise ndị amamihe enweghị ike inye umụ agboghọ ise ndị nzuzu àgwà ha. A ghaghị iwulite àgwà site n’aka anyị dika ndị n’otu n’otu.” Review and Herald, October 17, 1895.

Mgbe akara-uzọ nke oriri opi rutere, a na-akàrà agwa gị akara ruo mgbe ebighị ebi, a na-ebuli gị elu dika ọkọlọtọ, a na-ehichapukwa mmehie gị ruo mgbe ebighị ebi. Nzọukwụ atọ ahụ na-anọchi anya akukụ atọ nke ikàrà akara ahụ. Ọbibia nke ozi nke Mkpú Etiti Abalị na-ekpughe ndi nwere mmanụ na ndi a na-ebuli elu dika ọkọlọtọ ka a na-ewepu mmehie ha. Ozi ahụ, ọrụ ahụ na akara ahụ bụcha otu akara-uzọ. Ọ bụ akara-uzọ “nke na-eweta mkpuruobi ihu na ihu na onwụ” n’ihi “ọdachi a na-atughị anya ya.” Opi nke Alakuba na-anọchi anya “ọdachi a na-atughị anya ya.” N’oge ahụ ka a na-ekwusa ozi a, “Lee, Nwoke Nwanyị na-abia,” ụbọchị ise tupu iwu ụbọchị Ụka, ebe ozi ahụ na-agbanwe buru mkpu ike nke mmụọ ozi nke atọ.

Nzọukwụ atọ nke waymark ahụ bụ ihe ndi na-akowaputa akukụ nke ipi akara na nke ibuli elu nke ndi otu narị puku iri anọ na anọ, obere oge tupu iwu ụbọchị Sọnde. O doro anya na ule nkwale nke “opi, nrigo, na ikpe” ka e gosiputara site na nzuko ogige Exeter. Ụbọchị ise dī n’etiti Ụbọchị Mkpuchi Mmehie na Pentikost na-anọchi anya ụbọchị iri isii na isii dī n’etiti njedebe nke nzuko ogige Exeter n’August 17 ruo October 22, 1844, mgbe uzọ mechiri. Ụbọchị iri isii na isii ahụ nke akukọ ihe mere eme nke ndi Miller na-egosi ụbọchị ikpeazu, ma n’ihe a, ha na-egosi nkwsa nke ozi Mkpú Etiti Abalị site n’onu narị puku iri anọ na anọ ahụ.

Ụbọchị ise ruo Pentikost kwekorọ na ụbọchị iri isii na isii nke ndi Millerite jiri kwusaa ozi nke Mkpú Etiti Abalị, nke e jikwa nbata mmeri nke Kraist n’ime Jerusalem mee ihe nnochianya ya. Nke mbu n’ime nzọukwụ atọ ahụ bụ emume opi, nke bụ opi nke asaa, ma ọ bụ ahuhu nke atọ, ma ọ

bụ Islam n'ubochi ikpeazu, ma nbata mmeri nke Kraist ka e buru uzọ mee ka inyinya ibu topu.

N'uzo amuma, nke a na-egosi na itohapu nwa-inyinya ibu ahụ na-akara mmalite nke nbata mmeri ahụ, nke bụ Mkpu Etiti Abali. A ga-etinye amuma Akwukwo Nso n'oru n'ubochi ikpeazu n'alaeze nke isii nke amuma Akwukwo Nso—anụ oha nke uwa, United States. Alakuba ga-eti United States ihe, dika o mere na 9/11, si otu a na-akara mmalite nke nkwusa nke Mkpu Etiti Abali site n'iti ihe di mkpa megide United States site n'aka Alakuba, na njedebe nke nkwusa nke Mkpu Etiti Abali site n'ozo iti ihe ozo di mkpa megide United States site n'aka Alakuba, n'ihi na Jizos na-eji mmalite nke ihe atuputa mgbe nile njedebe nke ihe ahụ.

Ozi Pentikost bụ ozi mkpu ukwu ahụ, ma mkpu ukwu ahụ bụ nnoo iri elu nke ozi Mkpu Etiti Abali. N'akuko ihe mere eme nke ndi Milarait, Mkpu Etiti Abali kwusiri mgbe emechiri uzo n'ubochi Oktoba 22, 1844, ma o na-akwusikwa mgbe uzo mechiri emechi n'iwu ubochi Sonde n'ubochi ikpeazu. N'oge Pentikost, Pita kwusara ozi Joel, ma Pentikost bụ njedebe omega nke Mkpu Etiti Abali, ya mere, mmalite alpha nke Mkpu Etiti Abali, Pita ga-aburikwa, n'ihi mkpa amuma, na-eweta ozi Joel. N'oge Mkpu Etiti Abali, Pita no n'Akwukwo Oru Ndiozi isi nke abuo, n'ime ulo elu ahụ n'elekere nke ato, ma n'otu ubochi ahụ n'elekere nke itoolu o no n'ulo nso na-ekwusa ozi Joel.

Pita bụ ihe nnochianya nke puku iri na anọ na nari anọ na iri anọ na anọ n'oge Pentikost, nke bụ ogwugwu nke Mkpu Etiti Abali, ma o bukwa ihe nnochianya nke puku iri na anọ na nari anọ na iri anọ na anọ na mmalite nke Mkpu Etiti Abali. Ikpochie akara na iwulite puku iri na anọ na nari anọ na iri anọ na anọ ahụ na-amalite site n'itohapu inyinya ibu ahụ mgbe Alakuba na-aku. Mgbe ndi Millerite hapuru nzuko ogige Exeter, ha buru ozi ahụ dika nnukwu ebili mmiri, ma n'ihe nnochianya ha gosiputara tupu oge eruo puku iri na anọ na nari anọ na iri anọ na anọ ndi ga-emeghachi ahumahu ahụ.

Ngwa a na-adiwanye njo ma o buru na i ghotara na Pita na-anochite anya ndi ahụ na-ekwusa ozi Mkpu Etiti Abali n'oge ule litmus na ule nke ato nke oge Pentikost. Awa nke ato nke Pita na Pentikost na-edobe ya n'ulo elu, ulo elu ahụ kwa bukwa ubochi iri ahụ tupu Pentikost. Ule nke abuo nke oge Pentikost bụ ule ulo nso nke ubochi iri ato nke na-esochi ule ntala ahụ. Ule nke abuo nke ulo nso ahụ chorọ ka ndi kwesiri ntukwasị obi site n'okwukwe banye n'Ebe Kachasi Nso ebe a na-ehichapu mmehie ha, nakwa ebe ha na Kraist na-anodu site n'okwukwe n'ebe di n'elugwe. Akwukwo Oru Ndiozi na-eme ka anyi mara na Pita malitere okwuchukwu ya gbasara akwukwo Joel n'awa nke ato n'ulo elu, emesia n'awa nke itoolu o no n'ulo nso ahụ.

Ma Pita, ebe o guzoro oto ya na mmadu iri na otu ahụ, weliri olu ya, si ha, Umụ nwoke Judia, na unu niile ndi bi na Jerusalem, ka e mee ka nke a mara unu, ma nuru okwu m: N'ihi na ndi a adighi anubiga mmanya okè, di ka unu na-eche, ebe o bu nani awa nke ato nke ehie. Ma nke a bu ihe e kwuru site n'onu Jowel, onye amuma ahụ. ... Ugbu a Pita na Jon rigoro onu n'ulo nso n'oge ekpere, nke bu awa nke itoolu. Oru Ndiozi 2:14–16; 3:1.

A kpogidere Kraist n'obe n'awa nke ato, O nwukwara n'awa nke itoolu. Onwu Ya, ili Ya na mbilite n'onwu Ya bu otu akara-uzo nke nwere nzokwu ato. Nzokwu nke ato ahụ, bu ubochi mkpuru mbu, na-amalite ubochi iri ise ndi na-ejedebe na Pentikost. N'alpha nke oge Pentikost, awa

nke atọ na nke itoolu na-anọchi anya ọdịiche doro anya, n'ihu na Kraịst dị ndụ n'awa nke atọ ma nwụọ n'awa nke itoolu. Pita nọ n'ụlọ elu n'awa nke atọ, ọ nọkwa n'ụlọ nsọ n'awa nke itoolu.

Oge Pentikọost nke ụbọchị iri ise ndị nsọ n'oge Kraịst bụ oge amụma dị nsọ, nke jikọtara ozugbo na amụma nke afọ puku abụọ na narị atọ. Ọ jikọrọkwa nke pụrụ iche na izu ikpeazụ nke afọ narị anọ na iri itoolu e nyere mba ndị Juu n'ime Daniel itoolu. E kewara izu ahụ dị nsọ, mgbe Kraịst kwadoro ọgbugba ndụ ahụ, n'oge abụọ hà nhata nke ụbọchị amụma 1,260. Obi izu ahụ bụ obe. Obe ahụ na-akọwapụta elekere nke atọ na nke itoolu, Pita mekwara otu ihe ahụ n'oge Pentikọost. N'afọ 34, na njedebe nke otu izu ahụ dị nsọ, mgbe Kōniliọs zitere ka e si na Sizajia Maritima kpọọ Pita, ọ bụ elekere nke itoolu.

O nwere otu nwoke nọ na Sizeria a na-akpọ Kōneliọs, onye-isi agha narị nke òtù a na-akpọ Òtù Itali, nwoke ji ofufe Chineke kpọrọ ihe, na onye na-atụ egwu Chineke ya na ezinụlọ ya nile, onye na-enyekwa ndị mmadụ ọtụtụ onyinye ebere, na-ekpekwa Chineke ekpere mgbe niile. O hụrụ n'ọhụ nke ọma ihe dị ka elekere nke itoolu nke ehie mmụọ-ozu nke Chineke ka ọ na-abata n'ebe ọ nọ, na-asịkwa ya, Kōneliọs. Ma mgbe o legidere ya anya, egwu jidere ya, o wee si, Gịnị ka ọ bụ, Onyenwe m? Ọ siri ya, Ekpere gị na onyinye ebere gị arigoola buru ihe ncheta n'ihu Chineke. Ugbo a, zipu ndị ikom gaa Jopa, kpọkwa otu Saimon, onye aha ọzọ ya bụ Pita. Ọrụ Ndịozu 10:1–5.

N'echi ya sochirinụ, Pita gara n'elu ụlọ kpee ekpere ihe dị ka elekere nke isii.

N'echi ya sochirinụ, ka ha na-aga n'uzọ ha ma na-abjara nso n'obodo ahụ, Pita rigoro n'elu ụlọ ikpegara ekpere n'ihu dị ka elekere nke isii: agụụ wee gusie ya ike nke ukwu, ọ chọkwara iri nri: ma ka ha na-akwadebe ya, ọ dabara n'ime ọhụ miri emi, wee hụ eluigwe meghere, hụkwa otu ihe dị ka nnukwu ákwà a kpara n'akụkụ anọ ka ọ na-agbadata bjakwute ya, e wedatara ya ruo n'ala: n'ime ya ka ụdị anumanu niile nwere ụkwụ anọ nke ụwa, na anụ ọhịa, na ihe ndị na-akpu akpu, na nnunụ nke eluigwe nọ. Olu wee bjakwute ya, si ya, Bilie, Pita; gbuo, rie. Ma Pita siri, Mba, Onyenwe anyi; n'ihu na ọ dibeighi mgbe m riri ihe ọbụla bụ ihe nkịtị ma ọ bụ ihe na-adighi ọcha. Olu ahụ wee gwa ya okwu ọzọ nke ugboro abụọ, si, Ihe Chineke sachara, akpola ya ihe nkịtị. E mere nke a ugboro atọ: e wee nabata ihe ahụ ọzọ n'eluigwe. Ọrụ Ndịozu 10:9–16.

Oku a kpọrọ Pita ka ọ bja Sisaeria bụ n'elekere nke itoolu, mgbe mmụọ ozi bjara igwa Kōniliọs okwu. Kōniliọs na-anọchi anya umu Chineke ndị ọzọ a na-akpọ ka ha si na Babilon pụta n'oge iwu Sōnde. Mmụọ ozi ahụ nke na-abia n'oge iwu Sōnde bụ olu nke abụọ nke Mkpughe iri na asatọ, nke na-akpọ ndị ka nọ na Babilon ka ha gbaụ. Pita bụ otu narị puku iri anọ na anọ, Kōniliọs kwa bụ ndị ọrụ elekere nke iri na otu, ndị e gosiri Pita dika anumanu na-adighi ọcha. Mmekorita dị n'etiti Pita na Kōniliọs bụ mmekorita nke Mkpughe asaa, ebe a na-akọwaputa otu narị puku iri anọ na anọ n'usoro mmekorita ha na oké igwè mmadụ ahụ. E nyere Pita iwu ugboro atọ ka o bilie, gbuo ma rie. Dika otu narị puku iri anọ na anọ, oku sitere n'aka Kōniliọs bụ ebe e nyere ọkọlọtọ ahụ iwu ka o bilie.

Kōniliọs nọ na Sizaria Maritima, nke a na-akpọkwa mgbe ụfọdụ Sizaria dị n'akụkụ osimiri. Mkpughe iri na asaa na-eme ka anyi mara na “mmiri ahụ” “bụ ndị mmadụ, na igwè mmadụ dị iche

iche, na mba dị iche iche, na asụsụ dị iche iche.” Mmiri ahụ bụ ndị nọ n’èzí nzukọ Chineke, ma n’akwụkwọ Mkpughe, dika kwa n’ọhụ Pita banyere anụ ọhịa ndị na-adighi ọcha, ọnuogu anọ na-anọchi anya ụwa dum. Anụ ọhịa anọ dị iche iche nọ n’ọhụ Pita, ha sikwa n’akwa ntụ ọcha rịdata, nke e jidere n’akụkụ anọ ya. A na-anọchikwakwa mmekọrịta Pita na Kōniliōs site n’aka Nọah na anụ ọhịa ndị banyere n’ugbo ahụ.

Pita nọ na Jopa, nke pụtara “na-enwu gbaa ma maa mma,” n’ihi na dika ihe nnọchianya nke puku iri na anọ na puku anọ na anọ ahụ, Pita bụ ọkọlọtọ ahụ na-enwu gbaa ma maa mma nye ndị Jentaịl. N’elekere nke itoolu, ndị Jentaịl na-eteta gaa n’ebe ọkọlọtọ ahụ dị, nke Sister White kowara dika ụbọchị izu ike, iwu Chineke, ozi nke mmụọ ozi nke atọ, na ndị ozi ala ọzọ n’ụwa nile na-eburu ozi nke ụbọchị ikpeazụ. A kpọtere Kōniliōs gaa n’ebe ọkọlọtọ ahụ dị mgbe mmụọ ozi ahụ bjarutere n’elekere nke itoolu na Sizaria n’akụkụ oké osimiri. Ozi ahụ n’oge iwu ụbọchị Sōnde nke Pentikōst wee gawa n’ụwa—oké osimiri.

Ibulite ọkọlọtọ ahụ ka a na-anọchikwakwa anya dị ka ibulite ụlọ nke Onyenwe anyị n’elu ugwu dị iche iche, ma Pita nọ na-ekpe ekpere n’elu ụlọ nke obodo Jopa mara mma ma na-enwu ihè, n’awa nke isii, kpomkwem tupu iwu ụbọchị ụka nke awa nke itoolu. Mgbe e mechisiri akara n’elu puku mmadụ narị otu na iri anọ na anọ ahụ, ọnođụ nke nsogbu ahụ dị n’ime ụwa ga-adọta ụmụ Chineke ndị ọzọ ka nọ n’ime Babilōn ichọ ihè. A na-edu ha ka ha chọta Pita n’elu ụlọ ahụ n’obodo Jopa.

Pita nọkwara na Sizaria Filipai na Matiu iri na isii. Sizaria Filipai, nke dị n’ala mgborogwu Ugwu Hemōn, nwere otu aha ahụ dị ka Sizaria nke dị n’akụkụ osimiri, ma ọdiche pụtara ihè dị n’etiti ha, n’ihi na otu obodo dị n’elu ala, ebe nke ọzọ dị n’elu oke osimiri. Mkpogide Kraist n’obe n’awa nke atọ na ọnwụ Ya n’awa nke itoolu na-egosi ọdiche pụtara ihè nke ndụ na ọnwụ. Pita n’awa nke atọ na nke itoolu nke Pentikost na-egosi ọdiche pụtara ihè site n’ụlọ elu ruo n’ụlọ nsọ. Sizaria nke dị n’elu ala ma ọ bụ Sizaria nke dị n’elu oke osimiri na-anọchi anya ọdiche amụma dị mkpa nke awa nke atọ na nke itoolu, ma ọ dighi ebe e zoro aka kpomkwem n’awa nke atọ mgbe Pita nọ na Sizaria Filipai. N’elu àmà nke mmadụ abuo ma ọ bụ mmadụ atọ ka a na-eme ka okwu guzosie ike, ma site n’awa nke atọ na nke itoolu nke obe, nakwa n’ụbọchị Pentikost, ihe atụ abuo ahụ ka e ji otu onye nọchite anya ha, ma Kraist dị ndụ ma ọ bụ n’ili, ma ọ bụ Pita n’ụlọ elu ma ọ bụ n’ụlọ nsọ.

Akaebe nke atọ nke awa nke atọ na nke itoolu n’ime Sesaria abuo ahụ na-akowaputa Pita dika onye isi agwa n’onođụ abuo ahụ, dika Kraist dị na mmalite nke oge Pentikost, na Pita nọkwa na njedebe nke otu oge ahụ. Agwa alfa nke awa nke atọ bụ otu ihe ahụ dị ka agwa omega nke awa nke itoolu, na-enye otu àmà na Sesaria Filipai bụ alfa nke Sesaria abuo ahụ. Àmà nke abuo bụ na aha obodo abuo ahụ bụ otu, ya mere aha onye isi agwa ahụ na aha obodo ahụ bụ otu. Àmà nke atọ bụ ọdiche dị n’etiti ala na osimiri. Mgbe Pita nọ na Sesaria Filipai, ọ bụ awa nke atọ. Nke a bụ ebe ozi ahụ na-adịwanye njọ kari.

Ọ ziri ezi ijikota obodo abuo nwere otu aha, nke ahụ ka anyị na-eme, ma anyị na-etinyekwa awa nke atọ na nke itoolu n’oru a dabere n’akaebe Kraist n’elu obe na nke Pita na Pentikost. Site n’ikpokota ahiri atọ ahụ onu—awa nke atọ na nke itoolu nke Kraist, na awa nke atọ na nke itoolu nke Pita na Pentikost—anyị na-eguzobe awa nke atọ na Sizaria Filipai. Otu ezi uche amuma ahụ ka a ga-etinye n’oru n’ihe metutara Kōniliōs n’awa nke itoolu, Pita n’awa nke isii, ma emesia Pita na

Sizeria Filipai n'awa nke atọ.

Pita nọ n'akara ụzọ atọ ahụ niile, Kōniliyos nọ n'oge awa nke isii na nke itoolu ya na Pita, ma ọ n'oghị n'oge awa nke atọ na Sizaja Filipi. E jikọtara ahirị ahụ onụ n'ihu na nzọụkwụ ọ bụla bụ ma awa nke atọ, nke isii, na nke itoolu n'usoro, site na Sizaja Filipi ruo Jopa ruo Sizaja Maritima. Sizaja abụọ ahụ nwere mgborogwu omenala ha jikọtara na Gris na Rom abụọ ahụ, ma ihe pụrụ iche nke Sizaja Filipi bụ na ọ bụ ọdịdị anụ ahụ nke ikpere arụsị dị omimi, nke amamihe nzuzo juputara na ya, ebe Sizaja dị n'akụkụ oke osimiri bụ etiti azumahia na nchikwa, nke na-ejikota omenala Gris na ọchịchị Rom. Sizaja Filipi bụ akara nke churchcraft, Sizaja Maritima burukwa akara nke statecraft.

N'usoro si na Caesarea ruo Caesarea, Joppa bụ nzọụkwụ etiti n'ime nzọụkwụ atọ. A na-anochi anya nzọụkwụ atọ ahụ site n'elekere nke atọ, nke isii, na nke itoolu. Caesarea nke dị n'akụkụ osimiri n'elekere nke itoolu bụ iwu Sōnde mgbe ozi-oma na-agakwuru ndị mba ọzọ. Awa atọ tupu nke ahụ, n'elekere nke isii, Pita nọ na Joppa, obodo na-enwu gbaa ma na-amucha. Awa atọ tupu nke ahụ, Pita nọ n'Emume Opì n'elekere nke atọ. Caesarea ruo Caesarea bụ oge nke Mkpu Etiti Abalị. Pita na-anochi anya ndị ahụ na-ekwusa Mkpu Etiti Abalị site na mmalite ruo n'ogwugwu, n'ihu na Jisọs na-eme ka mmalite kwekọọ na ogwugwu mgbe niile. Mkpu Etiti Abalị na-amalite site n'itopu nwa-inyinya ibu ahụ n'akara ụzọ nke Emume Opì, ebe Pita na-ekwusa ozi Joel.

Pita nọ n'ebe-akara ụzọ nzọụkwụ atọ nke emume opi ike, ya bụ, nrigo n'eluigwe, nke ikpe na-eso. N'ebe-akara ụzọ ahụ n'ime Matiu iri na isii, a welitere okwu banyere onye Kraist bụ. A gbanwere aha Pita, Kraist wee kwuo na ọ bụ n'elu Nkume a ka Ọ ga-ewu nzuko Ya. Nkume ahụ e wuru ụlọ nsọ n'elu ya bụ ntọala, ma Pita n'Kesaria Filipi bụ ozi mmuo ozi mbu, nke bụ ozi ntọala. Mgbe Pita rutere n'nzọụkwụ na-esote, na Jopa, ọ rịgoro elu dika Kraist mere na njedebe nke ụbọchị iri anọ nke nkuzi ihu na ihu. Nrigo n'eluigwe bukwa ihe yiri obere ahụ, ọkọloto kachasi mkpa nke akuko ihe mere eme nke nzoputa; a na-ekewakwa obe ahụ ụzọ abuo, ya na ndi ohi abuo ahụ, idokpu akwa mgbochi ahụ n'ime Ebe Kachasi Nso, ọchichiri ahụ, na awa ndi ahụ.

Ugbu a site n'oge awa nke isii ọchichiri kpuchiri ala ahụ dum ruo n'oge awa nke itoolu. Ma n'ihe di ka awa nke itoolu Jisos tiri mkpu n'oke olu, si, Eli, Eli, lama sabachthani? nke putara, Chineke m, Chineke m, ginị mere i ji hapu m? Matiu 27:45, 46.

Na Jopa, n'oge elekere nke isii, Pita nọ n'otu ebe nkewa amuma di, n'etiti ndi furu efu na ndi a zoputara, n'etiti ihe na ọchichiri, nakwa n'etiti mmalite na njedebe nke Mkpu Etiti Abalị. Nkwusi ahụ na-eme ka mgbanwe nke mmeghari Laodisia nke puku nari otu na iri anọ na anọ puta ihe, gaa n'ime mmeghari Filadelfia nke puku nari otu na iri anọ na anọ. Ọ na-akara akara iju kpankpan nke uka Seventh-day Adventist nke Laodisia. Uzọ ahụ emechiri emechi nke ikpe, nke ụbọchị Mkpu Etiti Mmeghari na-anochi anya ya, na-abia ụbọchị ise tupu iwu ụbọchị uka nke Pentikost. Ikpe ahụ ka nrigo elu na-ebute uzọ, ma tupu nke ahụ, ozi opi. Nzọụkwụ atọ ahụ na-anochi anya ihe iriba ama nke uzọ ebe a na-etinye akara nke Chineke, ma ozi nke Mkpu Etiti Abalị ka uka nke meriri emeriri na-ekwusa nye ndi ahụ Korniliyos na-anochi anya ha.

Pita na-ekwusa ozi ahụ na Pentikost, Pentikost kwa na-akara njedebe nke ozi Mkpu Etiti Abalị. Ya mere, ọ bụ ihe di mkpa n'amuma ka Pita kwa kwusaa ozi ahụ na mmalite oge nke Mkpu Etiti

Abalı. Mmalite na-egosiputakarị njedebe mgbe niile. Ozi Mkpu Etiti Abalı nke Pita na-enweta ike mgbe a tohapuru inyinya ibu nke Islam, ma wakpo United States, dika o na-eme kwa ozọ n'oge iwu ubochi Sonda. Pita na-ekwusa ozi ahụ n'awa nke atọ na nke itoolu nke Pentikost na-akowaputa mmalite na njedebe nke Mkpu Etiti Abalı.

N'usoro anyi na-atule, ubochi iri anọ ahụ nke na-agwu n'irigoro Kraist n'elugwe, na-amalitekwa ubochi iri ahụ n'ulo elu. Ubochi ise n'ime ubochi iri ahụ, ubochi mkpuchi mmehie na-egosi na e hichapwo mmehie Izrel, na nzuko ahụ emewo onwe ya njikere. O bu n'elekere nke atọ ka Pita nọ n'ulo elu n'ubochi Pentikost. N'elekere nke itoolu nke iwu Sunday, ozi ahụ na-agbanwe site n'etiti abalı ruo n'akwa ike.

Mkpughe ozi nke Mkpu Etiti Abalı site n'aka Pita na-eme mgbe o nọ n'oge awa nke atọ. A na-akara ozi ahụ akara site n'emume opi, mgbe a tohapuru inyinya ibu, nakwa site na Sizaria Filipai, ma Sizaria Filipai bukwa Panium. A na-anochi Panium anya n'amaokwu nke iri na atọ ruo nke iri na ise nke Daniel iri na otu. Pita na-akowaputa o bughị naanị mwakpo Islam megide United States mgbe a tohapuru inyinya ibu ná mmalite nke mkpughe nke Mkpu Etiti Abalı, kama n'otu oge ahụ Pita nokwa n'agha Panium nke na-eduga n'iwu Sonda. Agha Panium bu ihe omume yiri nke mwakpo Islam megide United States.

Anyi ga-aga n'ihu n'ihe ndi a n'isiokwu na-esote.